

Μ. Αναγνωστάκης, Νέοι της Σιδώνας, 1970

Ο Αναγνωστάκης δρα πολιτικά στο χώρο της αριστεράς και διώχθηκε για τις πολιτικές πεποιθήσεις του. Είναι από τους πιο αντιπροσωπευτικούς ποιητές της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς. Ανήκει στην ομάδα εκείνων που γράφουν κοινωνική ποίηση, με βάση τις δραματικές εμπειρίες της Κατοχής της Αντίστασης, καθώς και του εμφυλίου που ακολούθησε. (βλ. σχολικό εγχειρίδιο)

Χαρακτηριστικά της ποίησής του

- ❖ Η πεζολογία
- ❖ Ο διαλογικός, «κουβεντιαστός» τόνος
- ❖ Οι ακριβείς τοπογραφικές αναφορές και χρονολογικές αναφορές (Ρεαλισμός)
- ❖ Η πικρή ειρωνεία, σαρκασμός
- ❖ Πολιτικές – κοινωνικές αναζητήσεις

ΤΟ ΠΟΙΗΜΑ

Θέμα: Το ποίημα αποτελεί μία διαμαρτυρία-καταγγελία εναντίον της στάσης των νέων, στην εποχή της δικτατορίας. Ο ποιητής καταγγέλλει την αποχή από την ενεργό δράση των νέων και τον περιορισμό της αντίδρασής τους σε θεωρητικολογίες και εκ του ασφαλούς αφορισμούς των κακώς κειμένων.

Τίτλος: Ο τίτλος χωρίζεται σε δύο μέρη με ένα κόμμα. Το πρώτο μέρος παραπέμπει στο ποίημα του Καβάφη, «Νέοι της Σιδώνας, 400 π.Χ». Το δεύτερο μέρος παραπέμπει στην περίοδο της δικτατορίας (Χρόνος συγγραφής του ποιήματος). Συνδυάζοντας τα δύο μέρη,

συμπεραίνουμε ότι πρόθεση του ποιητή είναι να παραλληλίσει τη στάση των νέων της εποχής της δικτατορίας (Απρίλιος 1967-Ιούλιος 1974) με τη στάση των Νέων της Σιδώνας, όπως αυτή παρουσιάζεται και σχολιάζεται στο γνωστό ποίημα του Καβάφη, «Νέοι της Σιδώνας 400 μ. Χ. Οι Σιδώνιοι νέοι του Καβάφη είναι ευαίσθητοι, τρυφηλοί, φανατικοί για τα γράμματα, χωρίς ιδιαίτερο πατριωτικό ζήλο. Εκείνο που τους ενδιαφέρει είναι η τέχνη και η απόλαυση. Ανάλογη συμπεριφορά προφανώς ο Αναγνωστάκης επισημαίνει και καταγγέλλει στους νέους της εποχής του. Οι Σιδώνιοι νέοι του Αναγνωστάκη, όπως και εκείνοι του Καβάφη, συμβολίζουν τους βολεμένους, καλοζωισμένους ανθρώπους, που, ενώ ιδεολογικά εκφράζουν προοδευτικές αντιλήψεις, απουσιάζουν παντελώς από τη δράση. Τους χαρακτηρίζει η μεγαλοστομία, αλλά τελικά διακατέχονται από ατομικισμό και δεν συμμετέχουν στους συλλογικούς αγώνες, ούτε μπορούν ουσιαστικά να κατανοήσουν την αξία τους.

Καταχρηστικός χωρισμός ενοτήτων

- 1.** Στίχοι 1-4: Η εμφάνιση και ο τρόπος ζωής των νέων
- 2.** Στίχοι 5-10: Οι κοινωνικοί και πολιτικοί προβληματισμοί τους και η δράση τους
- 3.** Στίχοι 11-16: Αξιολόγηση της στάσης των νέων και η ανταμοιβή που τους ταιριάζει
- 4.** Στίχος 17: Η πικρία και η απογοήτευση του ποιητή και της γενιάς του

1^η Ενότητα

Ο ποιητής απευθυνόμενος στους τους νέους της εποχής του (β' πληθυντικό) δηλώνει ότι είναι φυσιολογικό (**κανονικά**), οι άνθρωποι της γενιάς του (α' πληθυντικό), να είναι ευχαριστημένοι από τους νέους. Αιτιολογεί αυτή την ευχαρίστηση από την τέρψη οφθαλμών και πνεύματος που προκαλεί η θέαση των νέων. Η τέρψη οφθαλμών αισθητοποιείται με συσσώρευση λέξεων που παραπέμπουν σε υγιή και σφριγηλά νεανικά σώματα (**νιάτα, δροσερά, αρτιμελή**). Η τέρψη πνεύματος από την άλλη αισθητοποιείται με συσσώρευση λέξεων με θετικό προσανατολισμό (**Καλή, εγκάρδια, πάθος, έρωτα, ζωή, δράση**). Στην πραγματικότητα όμως αυτός ο έπαινος ακυρώνεται πριν ειπωθεί, εξαιτίας της πρόταξης του επιρρήματος **«κανονικά»**, που προοιωνίζεται ότι τελικά πρέπει κανείς να έχει παράπονο. Αποτελεί ένα είδος προοικονομίας, καθώς στη συνέχεια, ο ποιητής υποσκάπτει όσα εγκωμιαστικά έχει αναφέρει στη αρχή για τους νέους. Εκφράζεται υπαινικτικά μια ειρωνεία για την αμεριμνησία των νέων, η οποία θα εκφραστεί πιο ξεκάθαρα στη συνέχεια. Η λέξη **«δράση»** λειτουργεί στο πλαίσιο του ειρωνικού τόνου του ποιήματος και αντιδιαστέλλεται με την πραγματική αδράνεια που δείχνουν οι νέοι απέναντι στα προβλήματα της εποχής τους, όπως θα φανεί στη συνέχεια του ποιήματος.

1^η αντιπαράθεση: Γενιά ποιητή – Νέοι εποχής

2^η Ενότητα

Και στη δεύτερη ενότητα αιτιολογείται το γιατί δεν υπάρχει λόγος για παράπονα εις βάρος των νέων. Ο ποιητής δίνει σωρεία παραδειγμάτων (ασύνδετο σχήμα, επαναφορά) με τα οποία αποδεικνύεται ο προβληματισμός και η ευαισθησία των νέων σχετικά με τα πανανθρώπινα προβλήματα. Πάλι όμως, όλο αυτό το εγκώμιο υποσκάπτεται από το γεγονός ότι όλα αυτά τα προβλήματα αφορούν μακρινές χώρες και μακρινούς ανθρώπους ή ακόμη και ανύπαρκτους (**πράσινους**). Επομένως η συμπαράσταση των νέων περιορίζεται σε λεκτικούς αφορισμούς ή ευχολόγια. Απουσιάζει τελείως η ενεργός δράση που θα μπορούσε να δώσει λύση και ανακούφιση. Η στηλίτευση των κακώς κειμένων γίνεται εκ του ασφαλούς, χωρίς να διακινδυνεύουν κάτι από την ευχάριστη ζωή τους. Η ειρωνεία σ' αυτή την ενότητα γίνεται πιο έντονη (παραπομπές)

2^η αντιπαράθεση: Δράση – Αδράνεια

3^η αντιπαράθεση: Ουσία- Επιφάνεια

3^η Ενότητα

Ο σαρκασμός πλέον είναι έκδηλος (**παραπάνω, αδελφέ**) και κορυφώνεται στον 16^ο στίχο (**μετά από τόση κούραση**). Ο ποιητής αναγνωρίζει στους νέους, μετά τόσους αγώνες, το δικαίωμα ανάπαυσης και διασκέδασης. Πρόκειται βεβαίως για ειρωνική δήλωση, εφόσον ήδη έχει αποδείξει την έλλειψη αγωνιστικότητας και τη θεωρητικολογία των νέων. Το **άμεσο και**

δραστικό παρών, η τόση κούραση αποτελούν χλευασμό για την αδρανή στάση τους. Η ηθική συμμετοχή είναι ελπιδοφόρα και τιμητική, γιατί δηλώνει γνώση και προβληματισμό για τα προβλήματα που ταλανίζουν την ανθρωπότητα. Η κοινοποίηση όμως και δημοσιοποίηση των προβλημάτων δεν αρκεί, απαιτείται ανάληψη ενεργούς δράσης, διαφορετικά πρόκειται για μια εκ του ασφαλούς επίδειξη ευαισθησίας.

- Ο χωρισμός με την παύλα γίνεται για λόγους έμφασης.
- Η φράση *κατόπιν τούτου* ειρωνεύεται την επιβολή της καθαρεύουσας από το καθεστώς στην εκπαίδευση
- Η φράση *Δυο δυο, τρεις τρεις* αποτελεί υπαινιγμό για την απαγόρευση των δημοσίων συγκεντρώσεων από τη χούντα πέρα των πέντε ατόμων. Ταυτόχρονα ειρωνεύεται τη στάση των νέων που δεν τολμούν να παραβιάσουν αυτή την απαγόρευση.

4^η Ενότητα

Παρενθετικός στίχος, γιατί αυτονομείται νοηματικά από το υπόλοιπο ποίημα. Ο ποιητής σταματά τη συνομιλία με τους νέους και απευθύνεται σε κάποιον φίλο του, σε κάποιον της γενιάς του (**μας**) και συνομιλεί μαζί του. Ο σαρκασμός μετατρέπεται σε πίκρα. Πίκρα απέναντι στη νεολαία η οποία έχει παροπλίσει τους παλιούς αγωνιστές, γιατί απέρριψε τον τρόπο αγώνα τους. Οι αγωνιστές δηλαδή της γενιάς του Αναγνωστάκη μετά τη θεωρητική αναζήτηση ρίχνονταν στον αγώνα. Τώρα οι νέοι αρνούνται αυτό τον τρόπο δράσης και είναι σα να βάζουν στο περιθώριο της ζωής τους παλιούς αγωνιστές. Αυτή η περιθωριοποίηση και ταυτόχρονα η

ευθύνη των νέων γι' αυτή τονίζεται με το **μας γέρασαν** (το ρήμα αν και αμετάβατο, χρησιμοποιείται σαν μεταβατικό, λαϊκότροπο ύφος).

Γλώσσα: Δημοτική, καθαφίζουσα

Εκφραστικοί τρόποι

- Πεζολογικός τόνος: Λόγος λιτός, κουβεντιαστός, στίχος ελεύθερος
- Στοιχεία καθαρεύουσας
- Μεταφορές, επαναφορά, ασύνδετο, συσσώρευση επιθέτων, επιρρημάτων, ειρωνεία